

Маріупольський
університет

ПРОГРАМА

**індивідуальної усної
співбесіди на 2025 рік**

**зі спеціальності 073 «Менеджмент» (для
осіб, які переводяться, поновлюються,
вступають для здобуття другої вищої освіти та
паралельного навчання)**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ПРОГРАМА
індивідуальної усної співбесіди зі спеціальності 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»
ОС «Бакалавр»,

зі спеціальності 073 «МЕНЕДЖМЕНТ» ОС «Магістр»

(для осіб, які переводяться, поновлюються, вступають для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання)

Затверджено:
на засіданні Вченої ради МДУ
протокол № 8 від 20.03.2025 р.

Київ, 2025

Програма індивідуальної усної співбесіди для осіб, що переводяться, поновлюються, вступають на здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання на ОС «Бакалавр», «Магістр» спеціальність 073 «Менеджмент» усіх форм навчання / Укладачі: В.Я. Омельченко, В.М. Мацука, М.О. Горбашевська. Київ : МДУ, 2025. 42 с.

Програма індивідуальної усної співбесіди для осіб, що переводяться, поновлюються, вступають на здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання на ОС «Бакалавр», «Магістр» спеціальність 073 «Менеджмент усіх форм навчання містить пояснювальну записку; основну частину (змістовні модулі, перелік питань тощо); критерії оцінювання з детальним описом кількості балів за кожне завдання; список рекомендованої літератури.

Програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри загального менеджменту протокол № 8 від 18.03.2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП (ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА).....	4
ОСНОВНА ЧАСТИНА	5
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	36
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	38

ВСТУП (ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

Програма індивідуальної усної співбесіди призначена для студентів, які переводяться, поновлюються, вступають для здобуття другої вищої освіти та паралельного навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент» на ОС «Бакалавр» ОП «Менеджмент», ОС «Магістр» ОП «Менеджмент організацій і адміністрування» усіх форм навчання. Переведення, поновлення відбувається із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо.

Вимоги до підготовки вступників:

знання

- положень основних теорій та їх практичне осмислення, категорій, принципів, методів та сучасних моделей управління;

- концептуальних підходів, щодо реалізації сучасних механізмів менеджменту у практичному середовищі;

уміння

- розв'язувати складні проблеми і завдання, які виникають на різних рівнях системи управління, що передбачає аналіз і синтез зібраної інформації, вибір методів та інструментів сучасного менеджменту, застосування інноваційних підходів;

- комунікативність;

- навички формування і доведення інформації до аудиторії;

- здатність створювати ефективні комунікаційні зв'язки;

автономність, ініціативність і відповідальність

- навички прийняття нетривіальних рішень;

- прийняття відповідальності за особисті дії та дії колективу;

- здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

3. Характеристика змісту програми:

3.1. Індивідуальна усна співбесіда передбачає виконання певних атестаційних кваліфікаційних завдань, що об'єктивно визначає рівень освітньої та професійної підготовки претендентів.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ЗМІСТОВНІ МОДУЛІ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ПЕРЕВОДЯТЬСЯ, ПОНОВЛЮЮТЬСЯ, ВСТУПАЮТЬ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПАРАЛЕЛЬНОГО НАВЧАННЯ НА ОС «БАКАЛАВР» 2 КУРС

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Предмет і функції економічної теорії

Зародження економічних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.

Сучасні напрямки, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет дослідження в економічній теорії. Різні підходи до його визначення і аналізу різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія.

Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.

Економічні категорії, закони і принципи. Система економічних законів. Пізнання та використання економічних законів. Методологічні аспекти механізму дії і використання економічних законів людьми.

Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі конкретно-економічних наук.

Економічна теорія - наукова основа економічної політики держави. Взаємозв'язок економічної теорії, економічної політики та господарської практики.

Тема 2. Основні методи пізнання соціально-економічних процесів

Специфіка соціально-економічних досліджень. Мікроекономічний та макроекономічний рівні досліджень. Емпіричні та теоретичні методи.

Метод абстракції. Єдність абстрактного і конкретного. Сходження від абстрактного до конкретного.

Методи аналізу та синтезу. Математичні і статистичні методи та поєднання кількісного і якісного аналізу. Системність та єдність логічного та історичного аналізу.

Методи індукції і дедукції.

Методи економіко-математичного гіпотетичного моделювання та графічних зображень.

Тема 3. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку.

Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами суспільства. Вибір альтернатив ефективного використання обмежених ресурсів та виробничих можливостей.

Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Корисність продукту. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб.

Економічні інтереси, їх сутність та суб'єкти. Взаємозв'язок інтересів і потреб. Єдність і протиріччя інтересів економічних суб'єктів та шляхи їх розв'язання.

Економічні потреби та інтереси - рушійна сила соціально-економічного розвитку.

Тема 4. Економічна система суспільства. Відносини власності

Формаційний та цивілізаційний підходи до процесів суспільного розвитку. Об'єктивні основи розвитку людської цивілізації. Етапи розвитку та гуманістична спрямованість цивілізаційного процесу.

Економічна система, її сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.

Економічні відносини як суспільна форма і спосіб організації економічної системи. Типи і еволюція економічних систем.

Власність як економічна категорія. Місце та роль власності в економічній системі.

Власність та право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Нові об'єкти власності.

Види і форми власності та форми господарювання. Плюралізм форм власності в ринковій економіці.

Людина в економічній системі як виробник, суб'єкт виробничих відносин, кінцева мета суспільного виробництва.

Тема 5. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція

Виробництво як основа життя та розвитку суспільства. Процес праці і процес виробництва. Суспільне виробництво і відтворення.

Прості моменти процесу праці. Зміст і структура виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво.

Основні фактори суспільного виробництва та їх взаємозв'язок. Виробнича функція. Крива виробничих можливостей.

Ефективність виробництва та її економічні та соціальні показники.

Загальні форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. їх суть та основні риси.

Умови виникнення товарного виробництва. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні риси та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Економічні та неекономічні блага. Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва. Вартість, споживна вартість та цінність товару.

Альтернативні теорії формування вартості товарів та послуг.

Закон вартості, його сутність та функції.

Тема 6. Теорія грошей

Гроші як субстанціональна категорія ринкового господарства та розвинута форма товарних відносин. Концепції виникнення та суті грошей. Специфіка вартості грошей.

Функції грошей та їх еволюція. Гроші та ціна.

Грошовий обіг і його закони. Грошова маса, її структура та агреговані показники. Грошовий ринок. Пропозиція та попит на гроші. Рівновага грошової та товарної мас. Модель І.Фішера.

Грошова система, її основні елементи та тини. Еволюція грошових систем. Види та природа сучасних грошей. Створення грошової системи в Україні.

Суть, причини та види інфляції. Стагфляція. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна державна політика.

Тема 7. Ринкова економіка: суть, функції і структура. Суб'єкти ринкової економіки

Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Ринкове господарство як невід'ємний компонент товарного виробництва. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Типи ринків.

Сучасний ринок, його сутність, види і структура. Соціально-економічні фактори і основні структурні елементи товарного ринку. Ринки предметів споживання і послуг, засобів виробництва, науково-технічних розробок та інформації. Фінансово-кредитний та валютний ринки. Ринок праці (робочої сили).

Функції ринку: відтворювальна, регулююча, стимулююча та контролююча. Ринок як сигнальна кон'юнктурно-економічна система.

Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства і сім'я як суб'єкти ринкової економіки, їх цілі, функції та проблеми.

Підприємства (фірми) як виробники основної маси товарів і послуг, що задовольняють потреби людини та як суб'єкти ринку. Цілі та функції підприємства. Організаційні та правові форми підприємства та їх класифікація. Господарські товариства. Посередники на ринку.

Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку.

Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку. Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.

Тема 8. Капітал як економічна категорія і фактор виробництва. Оборót капіталу

Сутність капіталу. Його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Теорії капіталу та їх сучасне трактування.

Первісне нагромадження капіталу — початковий фактор формування ринкового підприємництва. Особливості сучасного нагромадження капіталу в Україні.

Капітал і витрати виробництва. Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та особливості їх динаміки. Прибуток (дохід) на капітал і фактори, що його визначають. Маса і норма прибутку.

Промисловий капітал та його кругообіг. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу.

Оборот капіталу, його сутність. Співвідношення категорій кругообіг і оборót капіталу. Швидкість оборóту капіталу. Основний і оборóтний капітал. Час оборóту капіталу та його складові частини.

Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичний та моральний знос основного капіталу. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу.

Тема 9. Інфраструктура ринку і капітал сфери обігу

Об'єктивна зумовленість та сутність економічної інфраструктури. Ринок як особлива інфраструктурна система. Загальне уявлення про інфраструктуру ринку. Організаційно-технічна інфраструктура ринку. Товарна біржа. Фінансово-кредитна інфраструктура ринку. Науково-дослідницька інфраструктура ринку. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури.

Природа і генезис торговельного капіталу. Торговельний капітал як відокремлена частина промислового капіталу. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його функціональна структура. Витрати обігу. Торговельний прибуток і його норма.

Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Позичковий процент. Норма позичкового проценту та його динаміка. Межі коливання. Кредитно-банківська система як сфера руху позичкового капіталу.

Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери акціонерних товариств. Формування акціонерного капіталу і акціонерних товариств в трансформаційній економіці України.

Роль ринкової інфраструктури в регулюванні економічних процесів.

Тема 10. Монополія та конкуренція в ринковій економіці

Конкуренція і монополізм як основоположні атрибути ринкової економіки. Сутність і генезис економічної конкуренції. Конкуренція - антипод монополізму. Всеохоплюючий характер конкуренції. Економічний закон конкуренції.

Сутність, витоки та види монополізму. Організаційні форми монополістичних структур.

Види конкуренції. Досконала або вільна і недосконала конкуренція. Типи ринків недосконалої конкуренції: чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Цінова та нецінова конкуренція. Монопольні ціни.

Галузеві олігополістичні ринкові ситуації. Основні риси олігополістичної конкуренції. Неціновий характер і основні засоби олігополістичної конкуренції.

Монопольна влада. Недоліки надмірної монополізації економіки. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Антимонопольна політика в Україні.

Тема 11. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки

Аграрні відносини, їх зміст та особливості. Суб'єкти аграрних відносин.

Земля як економічна категорія і фактор виробництва.

Форми власності на землю і форми господарювання в сільському господарстві. Фермерські господарства. Кооперативні господарства. Державні господарства. Змішані господарства.

Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподіл і використання рентного доходу. Орендна плата і її структура. Земельний податок.

Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.

Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс.

Сучасні проблеми реформування та піднесення сільського господарства в Україні. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тема 12. Закономірності та особливості розвитку перехідних економік

Закономірності і сутність еволюційного переходу економічної системи до її наступного типу. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання.

Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкових відносин. Концепції різноманітності форм переходу різних країн до ринкової економіки. Еволюційний шлях та радикальний перехід («шокова терапія») до ринку.

Основні напрямки формування сучасних ринкових відносин. Становлення і розвиток підприємництва та конкурентного середовища. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки. Державне регулювання в перехідній економіці. Роль, засоби та інститути державного регулювання трансформованої економіки.

Лібералізація економіки та приватизація власності, формування ринкової інфраструктури, структурна перебудова та демонополізація економіки, фінансова стабілізація в країні та соціальна підтримка частки населення — важливіші закономірності переходу постсоціалістичних країн до ринкової економіки.

Динаміка і структура виробництва в перехідній економіці. Трансформаційний спад та макроекономічна незбалансованість на початковому етапі переходу до ринку. Макроекономічна стабілізація та перехід до економічного зростання - головні напрямки макроекономічної політики. Її типи та інструменти. Монетарний підхід до фінансової стабілізації.

Тема 13. Підприємство (фірма) в перехідній економіці

Підприємство, фірма як основна мікроекономічна ланка країни та головна сфера ринкової трансформації її економіки. Стан підприємства в перехідній економіці. Вплив макроекономічної політики на підприємства, фірми.

Типи приватизованих підприємств в перехідній економіці. Структура капіталу приватизованих підприємств. Основні групи інвесторів та їх інтереси. Участь держави в управлінні підприємствами. Основні моделі управління.

Реструктуризація підприємств в умовах переходу до ринку. Організаційна реструктуризація. Фінансова реструктуризація.

Інфраструктура професійної підтримки підприємств, фірм. Консультування щодо управління (менеджмент-консалтинг). Аудит і бухгалтерське консультування. Юридичне консультування. Консультування з питань організації виробництва і реалізації та з інших питань.

Тема 14. Теоретичні аспекти ринкової трансформації економіки України

Цілі та основні напрямки ринкової трансформації економіки України.

Інституціональні перетворення в Україні.

Роздержавлення і приватизація - основа ринкових перетворень відносин власності і економічної структури виробництва. Форми і механізм роздержавлення та приватизації.

Демонополізація та формування конкурентного середовища. Реформування фінансово-податкової та грошово-кредитної систем. Формування ринкових відносин в агропромисловому комплексі. Соціальна складова економічних перетворень в Україні.

Тіньова економіка в Україні: причини, соціально-економічні наслідки та шляхи подолання.

Зовнішньоекономічна політика України в перехідний період.

Формування українського типу відкритої економіки. Структура і форми міжнародних економічних зв'язків України.

Основні проблеми та суперечності перехідних процесів в Україні.

Роль держави в становленні ринкової економіки України.

Політика реформ та економічна безпека держави.

Тема 15. Економічна теорія - наукова основа економічної політики держави

Сутність і цілі економічної політики. Взаємозв'язок економічної теорії і економічної політики. Кейнсіанська, неоліберальна та монетаристська концепції макроекономічної політики.

Національно-економічні інтереси - вихідний пункт визначення національної економічної політики.

Моделі ринку і економічної політики. Американська, або ліберальна, модель ринку. Німецька, або неоліберальна, модель ринку. Англійська, або європейсько-кейнсіанська, модель ринку. Моделі ринку в нових індустріальних країнах, що розвиваються.

Тема 16. Держава та її економічні функції в ринковій економіці

Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Кейнсіанська і неокласична моделі регулювання економіки.

Економічні функції держави. Місце і роль держави в командній економіці. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці. Система цілей державного макроекономічного регулювання.

Форми, методи та інструменти регулювання економіки. Правові, економічні та адміністративні методи. Прямі та непрямі методи. Фінансово-кредитне регулювання економіки. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави.

Державний сектор та державне підприємництво як спосіб реалізації економічних функцій держави.

Тема 17. Фінансово-кредитна система

Фінанси в системі економічних відносин. Суть фінансів та їх функції. Суб'єкти та види фінансових відносин. Фінансова система. Фінанси підприємництва. Фінанси населення. Загальнодержавні фінанси.

Сутність і структура державного бюджету. Державний бюджет та позабюджетні фонди. Місцеві бюджети. Бюджетна та податкова системи. Сутність і структура податків. Податкова система в Україні. Державні витрати та дефіцит бюджету. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Державний борг.

Кредитна система. Суть та функції кредиту. Основні форми кредиту. Банківський кредит. Роль кредиту в сучасній ринковій економіці. Закономірності розвитку кредитної системи. Кредитно-грошова політика в Україні.

Банківська система. Банк як економічна категорія. Структура банківської системи та її еволюція. Банки їх види та функції. Основні банківські операції. Банківський прибуток.

Цінні папери та їх види. Акції. Облігації. Казначейські зобов'язання та ощадні сертифікати. Ринок цінних паперів. Фондова біржа.

Тема 18. Економічне відтворення та економічне зростання. Циклічні коливання в економіці

Сутність і багатогранність процесу суспільного відтворення. Суспільний продукт та закономірності його розширеного відтворення. Відтворення елементів економічної системи.

Економічне зростання: сутність, типи і фактори. Основні моделі економічного зростання: кейнсіанська, неокласична, Домара-Харрода.

Фактори економічного зростання. Науково-технічна революція та її роль в економічному зростанні. Заощадження та нагромадження. Інвестиції - ключова ланка перетворення структури народного господарства та передумов економічного зростання.

Циклічність економічного розвитку. Основні характеристики циклів. Економічні і структурні кризи. Малі і середні цикли. Довгі хвилі Н.Д. Кондратьєва. Державне антикризове регулювання економіки.

Тема 19. Доходи, їх джерела та розподіл. Зайнятість і відтворення робочої сили в перехідній економіці

Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.

Сутність та механізм розподілу доходів. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність. Заробітна плата: як ціна товару

«робоча сила» та форма розподілу за результатами праці. Форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи.

Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент в структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца.

Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність і процеси маргіналізації населення. Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток. Еволюція соціальної структури суспільства.

Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання

розподілу доходів. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.

Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини та форми безробіття. Сутність та фактори розширеного відтворення робочої сили.

Роль держави у регулюванні зайнятості та відтворенні робочої сили.

Тема 20. Інтернаціоналізація господарського життя і світовий ринок

Сутність, етапи становлення та основні риси світового господарства. Сучасна структура світового господарства.

Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Транснаціональні корпорації і розвиток міжнародних виробничих зв'язків.

Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми.

Світова торгівля: сутність та структура. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Торговельна політика, її види та інструменти. Теорія порівняльних витрат. Торговельний і платіжний баланс. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі.

Міжнародні кредитні відносини і механізм їх регулювання.

Зміст і структура світової валютної системи. Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки.

Міграція населення і світовий ринок праці. Сутність і причини, форми і тенденції розвитку міграції робочої сили.

Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.

Тема 21. Глобалізація світогосподарських зв'язків та загальноцивілізаційні проблеми людства

Сучасна глобалізація світогосподарських зв'язків і виникнення загальноцивілізаційних проблем людства. Природа і види глобальних проблем сучасності та їх класифікація.

Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Демографічні проблеми світу і шляхи їх вирішення.

Проблема і шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Масштаби загрози і шляхи вирішення екологічних проблем.

Національні і глобальні проблеми роззброєння та демілітаризації економіки.

Взаємопов'язаний характер, економічні основи та шляхи вирішення глобальних проблем людства. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних економічних проблем.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Тема 1. Поняття і сутність державної служби

Умови виникнення теорії державної служби. Основні характеристики бюрократії: регламентованість компетенції кожного рівня; ієрархічність побудови структури, чітко визначені принципи посадової субординації; здійснення внутрішньо-організаційної діяльності на документальній основі; професіоналізм управлінського персоналу; наявність єдиного управлінського центру; незалежність від суб'єктивних факторів тощо. Поняття «державної служби» і його законодавче закріплення, межі державної служби. Ознаки державної служби: державна як виконання завдань та функцій держави, вираження його сутності і призначення, служба як особливий вид суспільно корисної, професійної діяльності, поняття штатної посади в органі державної влади і його апараті, спеціальний правовий режим, владні повноваження й одержання грошового утримання з державного бюджету. Аспекти державної служби: процесуальний, структурний, організаційний, інституціональний, соціальний. Мета і функції державної служби: правотворча, правозастосовча, правозахисна, регулятивна, організаційна, їх сутність і зміст. Види державної служби: цивільна, спеціальні види служби і мілітаризована служба, їх загальна характеристика.

Тема 2. Державна служба як соціальний, публічний і організаційний інститут

Державна служба в соціальному, політичному, правовому, соціологічному, організаційному, функціональному, процесуальному і моральному аспектах. Соціальна природа виникнення державної служби. Державна служба як необхідний інструмент реалізації державної політики. Сутність і особливості державної служби як соціального інституту. Соціальний характер діяльності на державній службі. Державна служба - форма відображення суспільних зв'язків і відносин, показник ступеня гуманності, людяності існуючих у суспільстві звичаїв і традицій. Політичні (патріотизм, готовність і здатність захищати конституційний лад, наявність громадянської позиції), професійні (професіоналізм, інтелектуальність, компетентність, організаторські здібності, уміння ефективно діяти, новаторство), особисті (моральні, фізичні, комунікативні) якості державних службовців. Державна служба як публічний інститут. Поняття державно-службових відносин та їх основні риси: державно-правові, статутні, владні, пов'язані з посадою державної служби, відносини довіри й особистої відданості. Зміст публічності як основного принципу реалізації державно-владних відносин. Державна служба як організаційний інститут. Види державної служби, їх відмінність і функціональна специфіка. Цивільна служба. Спеціальні види служби: в органах прокуратури, органах судової гілки влади, Службі безпеки, органах внутрішніх справ, органах податкової адміністрації, органах митної служби. Мілітаризована служба. Патронатна служба і її особливості. Служба в органах місцевого самоврядування і її особливості. Види посад в органах місцевого самоврядування й особливості правового статусу службовців цих органів. Дипломатична служба і її специфіка. Види державних службовців дипломатичної служби та особливості її проходження.

Тема 3. Принципи та правові джерела державної служби

Поняття і значення принципів державної служби. Система і види принципів державної служби. Конституційні і законодавчі принципи: служіння народу України, верховенства права, демократизму і законності, пріоритету прав і свобод людини і громадянина, гуманізму і соціальної справедливості, єдності державної влади та її реалізації трьома незалежними гілками: законодавчою, виконавчою і судовою, рівного доступу громадян до державної служби, позапартійності і відокремлення держави від церкви. Організаційно-функціональні принципи: єдності системи державної служби; обов'язковості виконання рішень, прийнятих вищими органами влади та їх посадовими особами; єдність основних вимог, що висуваються до державних службовців; професіоналізм і компетентність, ініціативність, чесність, відданість справі; гласності і прозорості в проходженні державної служби; персональна відповідальність державних службовців за прийняті рішення; дотримання прав і законних інтересів підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян; стабільність і сталість положення державних службовців, їх соціальна і правова захищеність. Правові джерела державної служби. Поняття і види правових джерел державної служби. Система законодавства про державну службу. Конституційно-правові засади державної служби. Необхідність удосконалення законодавства про державну службу.

Тема 4. Сучасна державна кадрова політика та функціональне управління державною службою в Україні

Кадрова політика як соціальне явище. Держава як суб'єкт державної кадрової політики. Порядок формування Координаційної ради з питань державної служби при Президенті України та її повноваження. Її роль і відповідальність за розробку кадрової політики, формування високопрофесійного корпусу державних службовців, призначення на вищі державні посади. Розробка і реалізація єдиної державної кадрової політики. Мета, пріоритети, суб'єкти й об'єкти державної кадрової політики. Розробка цільових та комплексних програм роботи з кадрами, плани заходів у державних органах щодо

реалізації політичних рішень у сфері роботи з кадрами та їх реалізація. Реалізації державної кадрової політики в сфері державної служби: мета, пріоритети та завдання. Зміст нормативно-правових актів щодо реалізації державної кадрової політики та політики в сфері державної служби. Кадрова робота як діяльність керівників державних органів щодо реалізації кадрової політики. Сучасні технології і методи роботи з кадрами. Функціональне управління державною службою в Україні. Поняття, мета, завдання і принципи управління державною службою. Функції і повноваження органів виконавчої влади з управління державною службою.

Тема 5. Правовий статус державного службовця

Поняття правового статусу державного службовця і його законодавче закріплення. Поняття посади в органі державної влади і місцевого самоврядування і їх апараті, їх види та характеристика, верхня і нижня межа посад державної служби. Посада як основа правового, соціального й організаційного статусу державного службовця. Вплив посади на характер функцій, що виконуються. Класифікація посад: політичні, адміністративні, патронатні, технічні (допоміжні). Підстави класифікації посад державної служби на визначені категорії. Порядок зарахування посад до певних категорій. Ранги державних службовців, порядок їх присвоєння та позбавлення. Поняття «посадова особа». Специфіка компетенції службовців спеціальних видів державної служби. Характер взаємовідносин осіб, які посідають вищі державні посади, політиків і державних службовців. Політичні, цивільні і трудові права державного службовця. Права і свободи державного службовця в сфері професійної діяльності: право на свободу та особисту безпеку, життя, честь та гідність. Права і свободи державних службовців у сфері економічних відносин. Поширення на державних службовців права власності, свобода на вибір місця роботи та обмеження права займатися підприємницькою діяльністю. Особисті і колективні права державних службовців у сфері суспільної свободи.

Тема 6. Проходження державної служби, службова кар'єра

Поняття і сутність проходження державної служби. Вступ на державну службу. Способи заміщення посад державними службовцями. Конкурс. Мета, терміни і стадії проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державної служби. Категорії осіб, які мають право на участь у конкурсі, перелік документів, що подаються до конкурсної комісії. Організація проведення конкурсу: попередній відбір, аналіз анкетних даних, тестування, співбесіда (інтерв'ю) і види бесід: структурована, неструктурована та ситуаційна. Іспит. Процедура й етапи проведення іспиту, порядок підготовки документів для його проведення. Система оцінювання знань кандидатів, види переваг, які надаються кандидатам на заміщення посад державної служби. Процедура прийняття рішення про учасників конкурсу і порядок його оскарження. Порядок роботи і прийняття рішень конкурсною комісією, їх зміст і порядок оформлення. Зміст і терміни реалізації рішення конкурсної комісії. Призначення на посади державної служби без конкурсу. Категорії осіб, яких призначають без конкурсу: керівники, фахівці і випускники навчальних закладів. Особливості призначення на посади патронатної служби. Порядок призначення на посади керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади. Терміни, перелік, зміст і порядок розгляду документів, які вимагаються для призначення на посаду. Особливості вирішення кадрових питань в органах місцевого самоврядування. Обрання на посади сільського, селищного і міського голови, його заступника і секретаря. Призначення на посади керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій. Порядок затвердження персонального складу виконавчого органу ради. Прийняття на посади органів місцевого самоврядування відбувається шляхом конкурсного добору. Модель контрактної системи найму державного службовця. Юридичні процедури при усуненні порушень правил при призначенні державного службовця на посаду. Проходження державної служби. Планування службової кар'єри, його сутність і основні напрями

впровадження. Шляхи проходження державної служби. Meritbasedsystem — система добору і просування на службі на підставі особистих професійних досягнень. Припинення державної служби, правові підстави. Підстави припинення державної служби: порушення умов реалізації права на державну службу, недотримання пов'язаних із проходженням державної служби вимог, досягнення граничного віку перебування на державній службі, виявлення обставин, що перешкоджають перебуванню на державній службі, відмова від прийняття або порушення присяги, не подання або подання неправдивих відомостей про доходи і фінансові зобов'язання. Порядок припинення державно-службових відносин як з ініціативи державного службовця, так і з ініціативи органу державної влади. Відставка державного службовця. Підстави відставки.

Тема 7. Ротація кадрів державної служби та інші зміни державно-службових відносин

Службове відрядження, його мета і зміст, відмінність від зміни державно-службових відносин. Ротація кадрів державної служби. Види ротації державних службовців: командировання, відкомандировання та прикомандировання. Сутність командировання на іншу посаду державної служби. Поняття і значення істотної зміни умов державної служби. Командировання в інший державний орган і в іншу місцевість. Командировання на посаду державної служби з ініціативи державного службовця. Відкомандировання. Службова необхідність як підстава для відкомандировання державного службовця. Правовий статус відкомандированого державного службовця. Прикомандировання. Порядок і умови прикомандировання для тимчасового заміщення посад державної служби осіб, які проходять військову службу, службу в правоохоронних органах, у митних органах, органах податкової міліції тощо. Порядок оплати праці прикомандированих. Виконання спеціальних завдань. Обов'язок не розголошення відомостей про осіб, які виконують або виконували спеціальні завдання. Переміщення на посаді державної служби в межах одного державного органу: заміщення іншої посади, направлення в інший структурний підрозділ і виконання нових посадових обов'язків. Сутність зміни державно-службових відносин у зв'язку зі зміною програми діяльності державного органу. Поняття і зміст реорганізаційних процедур і їх правові наслідки: злиття з іншим державним органом, поділ на декілька самостійних, виокремлення певної організаційної структури, на ґрунті якої створюється інший державний орган, зміна правового статусу державного органу. Гарантії, що надаються державним службовцям під час проведення реорганізаційних процедур. Правове положення державного службовця при ліквідації органу державної влади. Юридичне оформлення припинення державно-службових відносин. Нормативно-правове забезпечення визначення стажу державної служби і порядок його обрахунку.

Тема 8. Форми роботи з кадрами державної служби

Поняття процедури і форми роботи з кадрами. Стажування. Мета, завдання, форми, терміни і зміст стажування державних службовців. Зарахування на стажування і порядок його проходження. Зміст і порядок оформлення результатів стажування. Правові наслідки проходження стажування. Відшкодування витрат, пов'язаних із проходженням стажування. Кадровий резерв. Мета створення кадрового резерву для державної служби і служби в органах місцевого самоврядування. Категорії осіб, з яких формується кадровий резерв. Умови зарахування в кадровий резерв і порядок його формування. Види заходів, що проводяться з особами, зарахованими в кадровий резерв і їх зміст. Організаційно-методичне управління формуванням кадрового резерву, його технології, нормативно-правове забезпечення, моніторинг. Шляхи підвищення дієвості кадрового резерву для державної служби і служби в органах місцевого самоврядування. Випробування на державній службі. Поняття, мета і правові наслідки проходження або не проходження випробування. Терміни і зміст випробування, категорії державних службовців, для яких

може бути встановлено випробування. Особливості виконання обов'язків за посадою при випробуванні. Порядок присвоєння рангу державної служби особі, яка пройшла випробування. Підстави звільнення особи, яка не пройшла випробування. Атестація державних службовців. Мета, завдання і нормативно-правове забезпечення атестації державних службовців і службовців органів місцевого самоврядування.

Тема 9. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців

Становлення сучасної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Сучасна мережа навчальних закладів, які її здійснюють. Державне замовлення на підготовку кадрів та органи, що уповноважені його здійснювати. Завдання системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців: забезпечення потреб центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування; організація навчального процесу в навчальних закладах, контроль за якістю навчання, науково-методичне та інформаційне забезпечення. Зміст підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців. Форми підвищення кваліфікації: навчання за професійними програмами, тематичні постійнодіючі семінари, короткотермінові семінари, стажування, самоосвіта, апаратне навчання. Роль і завдання Української Академії державного управління при Президенті України та її філіалів в організації навчання керівних кадрів. Організація діяльності регіональних центрів підвищення кваліфікації. Основні напрями удосконалення системи підготовки кадрів для державної служби.

Тема 10. Етика державних службовців та протидія корупції на державній службі

Етика державного управління. Основні етичні принципи державної служби (патріотизм; служіння своєму суспільству і державі; демократизм; чесність і відсутність корупції; політична і конфесійна нейтральність; гуманізм і соціальна справедливість; відкритість і підконтрольність суспільству). Основні складові етичної культури державних службовців - гуманне ставлення до кожної людини; чесність та правдивість; доброзичливість і чуйність; простота і скромність; власна гідність та повага гідності інших людей. Ділова етика державного службовця. Цивільно-правова відповідальність державних службовців.

Тема 11. Моделі державної служби та проблеми реформування державної служби в Україні

Моделі державної служби: відкрита американська та замкнута європейська, їх характеристика. Спрямування державної служби на забезпечення надання послуг населенню. Нормативно-правове регулювання державної служби, його перетворення з часом в окрему галузь права - службове право. Зміцнення правового статусу і нормування поведінки державних службовців. Відкритість спеціалізованої системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців. Конституційно-політичне значення професійного кадрового корпусу державних службовців. Мета і завдання реформування державної служби в ході проведення адміністративної реформи щодо: виконання завдань і функцій держави, забезпечення стабільності в політичній і соціально-економічній сферах, виконання рішень органів державної влади й органів місцевого самоврядування, здійснення функціонального управління в економічній, соціальній і культурній сферах. Сучасні тенденції розвитку державної служби. «Новий менеджеризм». Відмова від ієрархічної структури управління. Соціальне партнерство. Кооперація. Ринковий обмін у сфері управління. Перехід від логіки жорсткого управління до логіки надання послуг і регулювання. Спрямованість діяльності на досягнення визначеного результату. Meritbasedsystem. Напрями розвитку державної служби:

інституалізація політичної ролі еліти в механізмі реалізації корпоративних інтересів; пошук оптимального співвідношення політичної діяльності та адміністративного державного управління - зменшення впливу вертикальної адміністративної ієрархії, створення функціональних органів та перехід на «площинні» структури управління; децентралізація, деконцентрація, делегування, скорочення функцій і штатів, «менеджеризація» і «маркетизація» значної частини функцій державної служби. Удосконалення законодавчого і нормативно-правового забезпечення державної служби, підвищення статусу державних службовців. Напрямки підвищення ефективності державної служби і професійної діяльності державного службовця на основі розвитку інформаційних технологій. Удосконалення інформаційного забезпечення державної служби. Напрями стимулювання й посилення мотивації до результативної та ефективної діяльності державного службовця.

ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 1. Методологічні засади теорії організації

Сутність поняття «організація». Закони організації. Закони функціонування (статики) організації. Принципи організації. Етапи розвитку організації. Збереження рівноваги організації та її цілісності.

Тема 2. Основні організаційні теорії та моделі

Організаційні теорії. Еволюція теоретичних концепцій організації. Основні моделі організації: органічна та механістична моделі. Сучасна організаційна парадигма: сутність, значення, зміст, практична спрямованість.

Тема 3. Організація як система

Формування системних уявлень. Системність як загальна властивість матерії. Системний підхід (погляд). Будова систем: підсистема, елемент, структура, зв'язок. Класифікація систем. Аспекти організаційного порядку. Типологія організацій. Класифікація організацій за ознаками.

Тема 4. Організація як соціум

Соціальна організація і соціальна спільність. Людина як елемент соціальної системи. Активність і опірність соціальної організації. Загальні риси соціальної організації. Основні види соціальних організацій. Механізми регулювання (регулятори) у соціальних системах.

Тема 5. Організаційний процес

Організаційна діяльність. Альтернативні парадигми організаційного процесу. Система управління – кібернетичний підхід. Принцип управління. Оптимізація управління. Адаптивні й такі, що самі настроюються системи. Методи управління.

Тема 6. Самоорганізація

Природно-наукові засади синергетики. Ентропія. Самоорганізація як ґрунтовний процес природи. Антиентропійна спрямованість самоорганізації. Сутнісний зміст синергетики. Процеси самоорганізації. Принципи самоорганізації. Гнучкість організації. Сталість організації. Типи сталості.

Тема 7. Зовнішнє й внутрішнє середовище організації

Внутрішнє середовище організації. Зміни всередині організації (внутрішні фактори): цілі, завдання, структура, технологія, люди. Культура та імідж. Взаємозв'язок внутрішніх факторів. Зовнішнє середовище організації. Мікрооточення: партнери; конкуренти;

центральні та місцеві органи влади; навколишнє населення; природні умови. Макрооточення: міжнародні події та оточення; стан економіки; соціальні фактори; політичні обставини; розвиток науки й технології; право; соціально-суспільні фактори. Методи дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища. Взаємозв'язок факторів зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Тема 8. Організаційне проектування

Концептуальні терміни: організаційна форма управління (ОФУ); відносини; децентралізація; стратегія; структура; виробнича структура; технологічна структура; зв'язок; структура управління; ланка управління; рівень управління. Сутність та етапи організаційного проектування. Концептуальні підходи до проектування організаційних форм управління. Процес проектування організаційних форм управління. Оцінка ефективності організаційних форм управління. Показники оцінки ефективності. Методика розрахунку основних коефіцієнтів. Криза парадигми традиційного менеджменту, перспектив розвитку організаційних утворень.

Тема 9. Культура організації

Зміст понять «культура» і «організаційна культура». Концептуальні підходи до формування організаційної культури. Типологія організаційних культур. Визначальні фактори культури організації. Підходи до типізації організаційних культур. Характеристика типів культури за ознакою конкуруючих цінностей. Сучасна українська організаційна культура: джерела та основний зміст.

**ЗМІСТОВНІ МОДУЛІ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ПЕРЕВОДЯТЬСЯ,
ПОНОВЛЮЮТЬСЯ НА ОС «БАКАЛАВР» 3 КУРС**

**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ; ДЕРЖАВНА СЛУЖБА: ТЕОРІЯ ТА
ПРАКТИКА; ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ (див. ст. 5-20)**

МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Історія розвитку менеджменту

Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 4. Функції та методи менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Сутність та класифікація методів менеджменту. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії, принципів та функцій менеджменту.

Тема 5. Процес управління

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури. Особливості процесу управління. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування. Політика, правила процедури. Класифікація цілей організації. Процес постановки цілей.

Тема 7. Організування як загальна функція менеджменту

Сутність функції організування та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес

делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Взаємодія структур організації.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і винагород працівників в процесі мотивування. Теорії і моделі процесу мотивування: змістовний і процесний підходи. Зіставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Поняття контролювання та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотний зв'язок під час контролю. Види управлінського контролювання.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Тема 11. Інформація і комунікації в менеджменті

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу.

Тема 12. Керівництво та лідерство

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керування та континууму стилів керування. Характеристика та класифікація стилів керування. Фактори та передумови формування стилів керування. Критерії оцінки стилю менеджера. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 13. Ефективність менеджменту

Видова класифікація ефективності організації. Особливості оцінки різновидів ефективності. Концепції визначення ефективності менеджменту в організації. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Напрями підвищення ефективності управління організацією. Сутність та різновиди відповідальності та етики в менеджменті. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту. Культура менеджменту.

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту

Виробництво як процес перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію. Об'єктивні закономірності управління виробництвом. Сутність операційно функцій. Категорія «операційна діяльність» та «виробнича діяльність», їх взаємозв'язок та розбіжність. Виробничий та операційний менеджмент. Взаємозв'язок між категоріями «операційна функція», «операційний менеджер», «операційна система», «операційний

процес», «операція». Особливості операційного менеджменту. Структура процесу реалізації операційного менеджменту.

Тема 2. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи

Коло стратегічних питань, що вирішується у операційному менеджменті. Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Виражена компетентність підприємства. Формування стратегії виробництва товару. Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. Розробка стратегії процесу. Типи процесів. Порівняння стратегій процесів. Особливості сфери послуг, які впливають на операційну стратегію. Застосування «дерева рішень» у проектуванні продукту або процесу.

Тема 3. Операційна система організації: поняття, склад та види

Сутність системного підходу до операційного менеджменту. Операційна система як об'єкт управління. Елементи операційної системи. «Входи» та «виходи» операційної системи. Класифікаційні підходи до операційних систем.

Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Поняття операційної діяльності підприємства. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. Продукт як результат операційної діяльності підприємства. Операційні процеси організації. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки. Організація операційного процесу у просторі. Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства.

Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи

Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи. Склад критеріїв та факторів проектування операційної системи. Сучасний рівень розвитку виробничих та невиробничих операційних систем. Проектування виробничих потужностей. Проектування та місце розташування підприємства: фактори мікро і макросередовища. Проектування робіт і нормування праці.

Тема 6. Управління поточним функціонуванням операційної системи

Довгострокове, середньострокове та короткострокове планування операцій, сукупне планування. Базові стратегії планування. Управління матеріально-технічним забезпеченням. Контролювання операційного процесу. Роль, завдання та принципи управління матеріальними ресурсами та запасами. Робоче середовище та умови праці, режим роботи. Основи нормування праці. Методи нормування праці та часу.

Тема 7. Основи управління проектами

Сутність проектного підходу до управління організацією. Значення та основні завдання в процесі управління проектами. Планування проектів. Створення робочих графіків за допомогою діаграм Г. Ганта. Контроль проектів. Методи сітьового планування: переваги та недоліки. Техніка управління проектами методом оцінювання та розгляду програми (PERT) та методом критичного шляху (CPM).

Тема 8. Основи менеджменту якості

Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. Показники якості та методи їх оцінювання. Основні підходи щодо менеджменту якості. Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Інструменти контролю якості. Аналіз існуючих програм забезпечення якості. Підхід з позицій загального менеджменту якості. Розвиток програми забезпечення якості. Система стандартів ISO 9000.

Тема 9. Управління результативністю операційної діяльності

Показники результативності функціонування виробничих та невиробничих операційних систем. Продуктивність операційної діяльності як міра результативності операційного менеджменту. Комплексний підхід до питань продуктивності. Моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи. Фактори, що впливають на динаміку продуктивності. Шляхи підвищення її продуктивності.

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Сутність МЕВ, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку. Рівні розвитку МЕВ. Види та форми МЕВ, їх взаємозв'язок.

Тема 2. Світове господарство та особливості його розвитку

Світове господарство (СГ): сутність, елементи і суб'єкти, фактори розвитку. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу. Соціально-економічний принцип систематизації країн світу. Місце окремих угруповань країн у СГ і МЕВ. Новий міжнародний економічний порядок (НМЕП) як концепція перебудови МЕВ.

Тема 3. Еволюційні періоди формування міжнародних економічних відносин

Доколоніальний період розвитку МЕВ. Зародження та розвиток міжобщинних господарських зв'язків. Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу. Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодализмі. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЕВ. МЕВ в умовах становлення індустріальної цивілізації. Зовнішня торгівля періоду первісного нагромадження капіталу. МЕВ капіталізму вільної конкуренції та монополістичного капіталізму. МЕВ у міжвоєнний період. Новий період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Зростання єдності та взаємозалежності суб'єктів світового господарства.

Тема 4. Середовище міжнародних економічних відносин

Поняття середовища МЕВ, його структура й особливості. Економічне середовище функціонування МЕВ, стан ринкових відносин країн і особливості їх розвитку. Особливості дії економічних законів і закономірностей на міжнародному рівні. Центробіжні тенденції в МЕВ. Роль міжнародних рейтингів в оцінці стану економічного середовища. Політико-правове середовище. Соціально-культурне середовище.

Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва

Міжнародний поділ праці (МПП) - вихідна основа розвитку СГ і МЕВ. Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування. Проблеми і передумови участі України в МПП.

Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Монополізація світової торгівлі. Кон'юнктура товарних ринків - сутність, фактори формування і розвитку, система показників вивчення й основні форми виявлення. Ціноутворення на світовому ринку. Види і форми МТ. Особливості розвитку зовнішньоторговельної політики держав. Засоби зовнішньоторговельної політики. Регулювання міжнародних торговельних відносин. Передумови й особливості участі України в МТ.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки. Секторальні ознаки розвитку міжнародних ринків послуг. Регулювання МЕВ у сфері послуг. Роль та механізми регулювання міжнародної торгівлі послугами у форматі ГАТС. Проблеми участі України в міжнародній торгівлі послугами.

Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу. «Інвестиційний клімат». Іноземні інвестиції в економіці України. ТНК - головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності, їх сутність і еволюція, сучасна стратегія. Роль фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва. Спільні підприємства (СП). Міжнародні стратегічні альянси (МСА). Передумови розвитку міжнародної підприємницької діяльності в Україні. Міжнародні фінансові ринки та рух капіталу. Офшорні зони. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності.

Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили

Поняття міжнародної міграції робочої сили. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу інтелекту». Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ) та їх роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін

НТС як форма МЕВ. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Комерційний зміст науково-технічних відносин. Розвиток торгівлі ліцензіями і ноу-хау. Захист інтелектуальної власності. Інтернаціоналізація НТС. Міжнародні науково-технічні програми. Перспективи включення науково-технічного потенціалу України до міжнародних науково-технічних зв'язків.

Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини

Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність, елементи. Еволюція світової валютної системи. Механізм міжнародних розрахунків. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Тема 12. Міжнародні кредитні відносини

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Сутність та особливості розвитку євrorинку. Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів. Проблеми зовнішньої заборгованості. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ) - закономірність розвитку світового господарства і МЕВ. Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західно-європейської економічної інтеграції. Європейська

асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). ЄС - ЄАВТ. Північноамериканська економічна інтеграція. Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП. Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці. Основні економічні угруповання країн Африки. Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Україна в світових та регіональних інтеграційних процесах.

Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Економічна діяльність ООН, її рівні. МЕО поза системою ООН. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). «Велика вісімка». Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Банк міжнародних розрахунків (БМР). Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Міждержавні загальноекономічні та політичні організації країн, що розвиваються. Міждержавні галузеві організації. Міжнародні об'єднання підприємців. Україна і міжнародні економічні організації.

Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЕВ. Передумови входження України до світового економічного простору. Проблеми економічної безпеки. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство в міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна - член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 16. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Формування економічної єдності світу. Поглиблення інтернаціоналізації СГ. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва. Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формуванні елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Глобальні проблеми СГ і МЕВ.

ЗМІСТОВНІ МОДУЛІ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ПЕРЕВОДЯТЬСЯ, ПОНОВЛЮЮТЬСЯ НА ОС «БАКАЛАВР» 4 КУРС

ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ; МЕНЕДЖМЕНТ; ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ; МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ (див.ст.21-28)

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Тема 1. Управління персоналом у системі менеджменту організацій

Роль та значення управління персоналом як науки. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності. Проблеми та тенденції у кадровому менеджменті. Управління персоналом як специфічна функція менеджменту. Зміст понять «трудові ресурси», «персонал», «трудова потенція» «кадри». Етапи історичного розвитку управління персоналом. Аналіз сучасних концепцій і теорій управління персоналом.

Тема 2. Управління персоналом як соціальна система

Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника. Індивід й індивідуальність. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика. Основні характеристики персоналу організації. Чисельність та структура персоналу організації. Структура персоналу. Співвідношення та зміст понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада». Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників. Компетентність і компетенції працівника. Види компетенції та їх рівні.

Тема 3. Кадрова політика і стратегія управління персоналом організації

Поняття та значення кадрової політики в організації. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації. Класифікація типів кадрової політики за основними ознаками. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації. Етапи розробки (проектування) кадрової політики та їх зміст. Сутність стратегії управління персоналом. Основні типи кадрової стратегії. Взаємозв'язок стратегії розвитку організації, стратегії управління персоналом та кадрової політики.

Тема 4. Кадрове планування в організаціях

Поняття кадрового планування. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві. Види планування. Фактори, що впливають на визначення потреб у персоналі. Поняття маркетингу персоналу та його функції. Методи визначення потреб підприємства у персоналі. Оперативний план роботи з персоналом в організації. Індивідуальний план працівника. Структура інформації про персонал.

Тема 5. Організація набору та відбору персоналу

Зміст процесу набору та наймання працівників. Професійна орієнтація та профорієнтаційна робота. Методи та форми професійної орієнтації. Профорієнтація: суть і завдання, організація роботи. Моделі та методи відбору працівників. Етапи відбору кадрів. Професійний відбір персоналу. Рішення про найм. Трудова адаптація та її види: організаційна, соціально-психологічна, професійна, психофізіологічна. Наставництво.

Тема 6. Організування діяльності та функції служб персоналу

Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб. Основні функції та відповідальність кадрових служб.

Інформаційне та методичне забезпечення служби персоналу. Автоматизовані програми з управління персоналом. Основні регламентуючі документи в організації діяльності кадрових служб. Організація обліку та звітності з персоналу.

Тема 7. Формування колективу організації

Колектив як соціальна група. Ознаки колективу. Функції колективу та його різновиди в організації. Роль керівника та менеджера з персоналу у формуванні колективу. Види структур трудового колективу. Колектив як вища форма внутрішньої організації групи. Ознаки колективу. Принципи та етапи процесу створення трудового колективу. Роль корпоративної культури у формуванні колективу організації. Формальна і неформальна структура трудового колективу.

Тема 8. Згуртованість та соціальний розвиток колективу

Згуртованість колективу. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу. Колектив і команда: спільне та від'ємне. Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкта управління. Соціальні ролі особистості. Вимоги до психологічних якостей працівників і керівників сучасних організацій. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі. Сутність і значення соціального розвитку колективу.

Тема 9. Оцінювання персоналу в організації

Оцінювання персоналу в сучасній організації. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями. Критерії та методи оцінювання персоналу. Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу. Показники оцінювання різних категорій посад керівників. Атестація персоналу: сутність та види. Призначення та зміст атестаційної комісії. Організація та порядок проведення атестації персоналу.

Тема 10. Управління розвитком і рухом персоналу організації

Загальний і професійний розвиток персоналу. Навчання персоналу. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка. Перспективи професійного зростання в Україні. Поняття про трудову кар'єру та службове зростання. Планування та управління службовою кар'єрою працівників. Моделі кар'єри. Фактори, що визначають напрям та швидкість кар'єри. Управління мобільністю кадрів. Аналізування потреб та оцінка плану розвитку персоналу. Планування та підготовка кадрового резерву. Суміщення професій. Види кадрових нововведень. Інноваційний потенціал працівника.

Тема 11. Управління процесом вивільнення персоналу

Причини та фактори вивільнення персоналу. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення. Соціальні гарантії. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення. Поняття та значення абсентеїзму. Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють. Розробка заходів із регулювання плинності персоналу. Управління якістю трудового життя працівників організації. Управління безпекою персоналу.

Тема 12. Соціальне партнерство в організації

Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників. Механізм функціонування системи соціального партнерства. Інтереси роботодавця і працівників. Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства. Регулювання соціально-трудових відносин в організації. Громадські організації. Роль профспілкової організації у представництві інтересів найманих працівників.

Тема 13. Ефективність управління персоналом

Система економічних, соціальних та організаційних показників управління персоналом: сутність та зміст. Критерії ефективності управління персоналом. Комплексна оцінка ефективності управління персоналом. Взаємозалежність ефективності діяльності підприємства та результатів роботи персоналу. Ефективність витрат на персонал.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Сутність фінансів підприємств і їх місце у фінансовій системі. Функції фінансів підприємства. Поняття грошових фондів та фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Сутність і значення грошового обороту у діяльності підприємств. Сфери застосування грошових розрахунків. Грошовий оборот. Форми грошових розрахунків. Готівкові розрахунки. Проведення касових операцій. Порядок здійснення безготівкових розрахунків. Види банківських рахунків. Порядок відкриття рахунків у банку. Форми безготівкових розрахунків.

Тема 3. Грошові надходження підприємств

Сутність грошових надходжень. Доходи підприємства. Формування виручки від реалізації продукції, робіт, послуг та грошових надходжень від іншої реалізації. Грошові надходження від фінансово-інвестиційної діяльності.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку

Формування чистого доходу, валового прибутку та чистого прибутку (збитку) як результатів фінансово-господарської діяльності підприємств. Порядок використання прибутку суб'єктами підприємницької діяльності.

Тема 5. Оподаткування підприємств

Економічна сутність податків. Принципи побудови податкової системи. Фіскальна і регулююча функції податків. Види податків та джерела їх сплати. Загальнодержавні податки і збори. Місцеві податки і збори.

Тема 6. Обігові кошти

Сутність обігових коштів підприємств. Роль обігових коштів в забезпеченні кругообігу коштів. Організація обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація обігових коштів. Необхідність визначення потреби в обігових коштах підприємства. Нестача та надлишок обігових коштів; причини їх виникнення. Поняття норм і нормативів обігових коштів. Методи нормування. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом. Показники використання оборотних активів.

Тема 7. Кредитування підприємств

Необхідність кредитування. Сутність кредитних відносин. Класифікація кредитів, які надаються підприємствам. Порядок отримання банківського кредиту. Порядок погашення отриманої позики та відсотків за користування нею. Контроль банку за використанням та погашенням кредиту.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Сутність, склад і структура основних засобів. Порядок відтворення основних засобів

підприємства. Амортизація основних засобів та методи їх нарахування. Сутність і склад капіталовкладень. Показники стану, руху та ефективності використання основних засобів.

Тема 9. Фінансове планування на підприємствах Зміст та завдання фінансового планування. Стратегічне, поточне та оперативне планування як складові елементи системи фінансового планування. Фінансовий план та порядок його складання. Характеристика стадій фінансового планування. Склад і зміст фінансових планів підприємства.

Тема 10. Фінансова санація підприємств

Поняття фінансової кризи. Фактори виникнення фінансової кризи на підприємстві. Види і фази криз. Економічний зміст фінансової санації та порядок її проведення. Джерела проведення фінансової санації.

Тема 11. Оцінювання фінансового стану підприємств

Економічна суть фінансового стану підприємства та його місце в управлінні підприємством. Система показників оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Поняття ліквідності та фінансової стійкості. Показники та фактори стабільного фінансового стану підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства

МАРКЕТИНГ

Тема 1. Теоретичні основи та зміст маркетингу у туризмі

Соціально-економічна сутність маркетингу. Поняття маркетингу. Історичні передумови виникнення маркетингу. Основні сучасні та класичні визначення маркетингу. Етапи розвитку маркетингу.

Концепції маркетингу. Концепції маркетингу: товарна, збутова, ринкова, концепція соціально-етичного (соціально-відповідального маркетингу), маркетинг відносин. Маркетинг як система управління, орієнтована на ринок. Маркетинг як діяльність на ринку. Значення маркетингу.

Види маркетингу. Маркетинг залежно від сфер застосування. Маркетинг споживчих товарів. Маркетинг товарів промислового призначення. Маркетинг послуг. Маркетинг організацій. Маркетинг окремих осіб. Маркетинг місць. Маркетинг ідей. Типи маркетингу залежно від рівня використання. Мікромаркетинг. Макромаркетинг. Види маркетингу залежно від цілей діяльності. Комерційний та некомерційний маркетинг (метамаркетинг), їх порівняльна оцінка. Види маркетингу за територіальною ознакою. Маркетинг на внутрішньому ринку (локальний, регіональний, національний). Маркетинг на зовнішньому ринку (експортний, зовнішньоекономічний, міжнародний, глобальний;).

Тема 2. Основні умови та принципи застосування маркетингу у підприємствах

Принципи, мета, завдання та функції маркетингу. Загальні та конкретні цілі маркетингу, їх характеристика. Ієрархія цілей маркетингу. Класичні завдання маркетингу. Завдання маркетингу туризму залежно від стану попиту на ринку.

Ринок, формування попиту та пропозиції на ньому.

Специфіка і зміст маркетингу. Маркетингова програма: механізм створення цінностей і зв'язків зі споживачами. Маркетинг як механізм реалізації можливостей підприємства в нестабільних ринкових умовах. Маркетинг як філософія бізнесу та управління. Маркетинг як динамічна сфера економічної діяльності.

Сучасні тенденції розвитку маркетингу підприємств. Завдання, які виникають перед компаніями у зв'язку з розвитком маркетингу. Визначення нових тенденцій розвитку маркетингу.

Комплекс маркетингу. Маркетинг-мікс.

Тема 3. Формування маркетингової інформаційної системи на основі проведення маркетингових досліджень

Інформація, її сутність, вимоги до маркетингової інформації. Законодавство України про інформацію та програму інформатизації. Маркетингова інформаційна система (МІС), її склад та характеристика. Маркетингові дослідження як основна складова формування банку даних МІС підприємства. Сутність, види та методи маркетингових досліджень. Використання загальнонаукових, аналітичних, прогностичних методів. Процес маркетингових досліджень: сутність і характеристика етапів. Маркетингове середовище туристичних підприємств. Маркетингове середовище: сутність, склад, характеристика. Визначення маркетингового середовища. Склад маркетингового середовища: макро- і мікросередовища. РЕ8Т- фактори та їх характеристика. Характеристика мікросередовища (фактори безпосереднього оточення: постачальників, покупців, конкурентів, маркетингових посередників, контактних аудиторій). Фактори внутрішнього середовища туристичного підприємства та їх характеристика.

Тема 4. Вивчення потреб і поведінки споживачів та вибір цільових сегментів

Потреби і попит суб'єктів ринку: сутність, класифікація, вимірювання потреб, методи дослідження попиту. Моделювання поведінки покупців. Етапи прийняття рішення щодо придбання продукції виробничого призначення. Етапи прийняття рішення про придбання споживчих товарів. Сутність та ознаки сегментації ринку. Стратегії маркетингу щодо сегментації ринку. Типологія споживачів.

Тема 5. Маркетингова товарна політика

Сутність та основи формування продуктової політики. Товар, його сутність та складові. Продуктовий портфель підприємства. Номенклатура та асортимент продуктів. Характеристика товарного асортименту (ширина, глибина, порівнюваність). Шляхи розширення асортименту: нарощування, насичення.

Стратегічні підходи до розробки продукту-новинки. Нові товари в маркетингу: сутність, типи нововведень, етапи розроблення нових продуктів. Товарна марка, упаковка, сервіс у маркетингу. Товарна марка: поняття, типи, значення. Рішення щодо створення товарних марок. Законодавче забезпечення охорони прав на знаки для товарів і послуг. Функції та значення товарної марки. Сервіс у комплексі маркетингу: види, завдання та значення системи сервісу для підприємств. Методи впровадження продукту на ринку.

Життєвий цикл товару. Концепція життєвого циклу товару. Види та стадії життєвого циклу товару та їх характеристика.

Тема 6. Маркетингова цінова політика

Сутність та формування маркетингової цінової політики. Ціна як елемент комплексу маркетингу. Етапи процесу встановлення ціни. Вплив на ціну факторів: споживачів, правового поля, учасників каналів товароруку, конкурентного середовища, витрат виробництва та реалізації товарів.

Принципи формування базової ціни туристичного продукту. Взаємозв'язок ціни з елементами комплексу маркетингу. Ціна як показник економічної цінності туристичного продукту. Роль ціни у комплексі маркетингу. Методи ціноутворення. Методи розрахунку рівня цін. Метод розрахунку цін на основі витрат. Метод математичного моделювання залежності цін від ринкових чинників. Параметричний метод. Метод формування цін з

орієнтацією на попит. Метод розрахунку цін з орієнтацією на конкурентів. Методи ціноутворення на основі споживчої цінності товару.

Система управління цінами на туристичному підприємстві. Цінові стратегії: поняття, види. Цінові стратегії на ринку нових продуктів. Цінові стратегії на модернізованих продуктах. Стратегії формування цін на туристичні послуги.

Тема 7. Маркетингова політика розподілу

Сутність та основи формування політики розподілу, її завдання. Учасники товароруху та їх функції. Комплексний процес товароруху та його етапи. Чинники, які впливають на процес товароруху. Критерії вибору ефективної системи товароруху.

Збутова стратегія підприємства. Вибір каналів розподілу. Канали розповсюдження та їх характеристика. Структура та організація каналу товароруху. Маркетингові канали споживчих товарів і послуг. Маркетингові канали промислових каналів та послуг. Електронні маркетингові канали. Прямий та непрямий канали товароруху (нульовий, одно-, дво-, три рівневі). Вибір каналів товароруху.

Посередництво в системі розподілу. Оптова торгівля у системі маркетингу. Функції оптової торгівлі. Форми оптової торгівлі: оптова діяльність виробників, комерційна оптова діяльність, агенти, брокери. Роздрібна торгівля та її функції у розповсюдженні. Множинні канали і стратегічні об'єднання. Вертикальні, горизонтальні та комбіновані системи розповсюдження. Договірні вертикальні системи збуту. Мерчандайзинг

Тема 8. Маркетингова політика комунікацій.

Сутність та елементи комплексу маркетингових комунікацій. Поняття, функції, види маркетингових комунікацій. Комплекс маркетингових комунікацій: реклама, стимулювання збуту, «пабліситі» (пропаганда), «паблік рилейшнз», персональний (особистий) продаж, прямий маркетинг.

Роль, завдання та види реклами туристичних підприємств. Реклама в комплексі маркетингових комунікацій. Сутність реклами. Цілі, завдання, функції, види реклами. Елементи реклами як процесу: рекламодавці, рекламні організації, підприємства, агентства, засоби реклами, аудиторія реклами. Законодавче поле комунікаційної діяльності. Оцінювання рекламної програми. Розробка рекламного бюджету туристичного підприємства. Методи визначення загального бюджету на маркетингові комунікації. Метод визначення «від наявних коштів». Метод визначення «у відсотках від суми продажу». Метод визначення «на підставі зростання (зниження) порівняно з витратами минулого періоду». Метод конкурентного паритету. Метод визначення «виходячи із цілей та завдань».

Стимулювання збуту та особисті продажі в маркетингу туристичної фірми. Стимулювання збуту: стосовно покупців, посередників, продавців, сутність та заходи здійснення.

Зв'язки з громадськістю в туристичній сфері. «Пабліситі» - сутність та форми. «Паблік рилейшнз»: сутність, значення та заходи. Формування іміджу підприємств туристичної сфери. Синтетичні маркетингові комунікації. Виставки та ярмарки: призначення й особливості проведення. Спонсорство: характерні риси, умови застосування.

Тема 9. Управління маркетинговою діяльністю

Цілі, завдання та функції управління маркетинговою діяльністю. Стратегічне і тактичне планування маркетинговою діяльністю. Організаційні структури управління. Принципи та умови ефективної діяльності служби маркетингу. Види маркетингових

організаційних структур та їх характеристики. Умови застосування оптимальних маркетингових структур управління. Організація маркетингового контролю.

Система маркетингового контролю на підприємстві. Стадії та види маркетингового контролю. Організація маркетингового контролю. Цілі, завдання та функції управління маркетинговою діяльністю.

ЗМІСТОВНІ МОДУЛІ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ПЕРЕВОДЯТЬСЯ, ПОНОВЛЮЮТЬСЯ НА ОС МАГІСТР

ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ; МЕНЕДЖМЕНТ; ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ (див.ст.21-36)

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ

Тема 1. Сутність, розвиток та основні поняття управління інноваціями

Сутність поняття «інновація». Класифікація новацій, інноваційних процесів, нововведень. Сучасні аспекти нововведень та розвитку конкуренції.

Управління інноваціями як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами й інноваційною діяльністю. Інноваційний процес та інноваційна діяльність. Особливості прийняття рішень в управлінні інноваціями.

Інновації в теоріях економічного розвитку. Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції.

Тема 2. Інноваційна діяльність як об'єкт інноваційного менеджменту

Сутність понять «інноваційний процес» і «інноваційна діяльність». Етапи інноваційного процесу на макро- та мікрорівні. Особливості фундаментальної наукової діяльності, прикладних науково-дослідних розробок, проектно-конструкторських і науково-технічних робіт, виробничої інноваційної діяльності. Оцінка факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на інноваційну діяльність організації.

Учасники інноваційної діяльності. Завдання управління інноваційною діяльністю. Технологія управління інноваціями.

Сфера інноваційної діяльності. Ринковий механізм (ринок новацій, ринок інвестицій, ринок чистої конкуренції нововведень) та інфраструктура інноваційної діяльності.

Тема 3. Державна підтримка інноваційних процесів

Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів. Інновації як фактор економічного зростання. Значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання національної економіки України. Ринкові механізми у галузі наукової та науково-технічної діяльності.

Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів. Методи державної підтримки інноваційної діяльності. Вплив державних, приватних і громадських структур. Національна інноваційна система.

Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні, особливості інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах.

Тема 4. Організаційні форми інноваційної діяльності

Принципи організації інноваційних процесів за циклом «дослідження - виробництво - дифузія - комерціалізація». Види наукових, проектних та інноваційних організацій. Роль академічного та освітянського секторів. Зміст понять «технопарк», «технополіси», «інкубатор інновацій».

Організація виконання НДДКР і інформаційне забезпечення інноваційних процесів. Організація впровадження й трансферу наукових інновацій. Малий інноваційний бізнес, життєвий цикл і тенденції розвитку. Особливості менеджменту в наукових організаціях і малих інноваційних підприємствах.

Інноваційні венчурні фонди. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності.

Науково-технічне співробітництво. Форми інтеграції науки і виробництва.

Конкуренція та кооперація в галузі сучасних інноваційних технологій. Види виробничої та технологічної кооперації.

Тема 5. Управління інноваційним розвитком організації

Стратегічне управління інноваційним розвитком організації. Стратегія нововведень і їхня класифікація. Взаємозумовленість інноваційної політики та стратегії нововведень організації. Особливості розроблення, впровадження та реалізації стратегії нововведень.

Планування інноваційної діяльності. Продуктово-тематичне, техніко-економічне, оперативно-календарне планування інновацій.

Вплив структури управління на інноваційні можливості організації. Узгодження організаційної структури управління із стратегією нововведень.

Мотиваційний механізм інноваційної діяльності. Форми та методи стимулювання інноваційної діяльності. Організаційно-економічні форми стимулювання інноваційної активності працівників.

Тема 6. Управління інноваційним проектом

Інноваційний проект: поняття та основні види. Життєвий цикл інноваційного проекту. Фінансування інноваційного проекту.

Управління реалізацією інноваційних проектів. Ресурсне забезпечення інноваційного проекту. Інформаційне забезпечення. Інвестиційне забезпечення. Створення та використання різних організаційних форм проектного управління. Управління персоналом у процесі реалізації інноваційного проекту.

Управління проектними ризиками. Класифікація ризиків. Кількісна оцінка ризиків. Методи аналізу невизначеності та ризику. Методи управління ризиками.

Тема 7. Управління ризиками в інноваційній діяльності

Управління ризиками в інноваційній діяльності. Поняття «управління ризиками». Класифікація ризиків. Система управління ризиками. Моніторинг ринку як перший етап процесу управління ризиками підприємства. Комплексна оцінка ризиків. Методи впливу на ризик можна розділити на чотири групи.

Тема 8. Оцінювання ефективності інноваційної діяльності організації

Ефективність інноваційної діяльності. Характеристика результатів і ефективність витрат на інноваційну діяльність. Інноваційна діяльність як об'єкт інвестування.

Обґрунтування економічної ефективності інноваційного проекту. Критерії інвестиційної привабливості та оцінки інноваційних проектів. Методи оцінки інноваційних проектів. Аналіз інноваційних проектів в умовах невизначеності. Оцінка впливу невизначеності на ефективність інноваційного проекту. Врахування проектних ризиків в оцінці ефективності інноваційних проектів.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

Тема 1. Концептуальні засади теорії стратегічного управління

Передумови розвитку теорії стратегічного управління. Концепція стратегічного управління. Предмет та об'єкт стратегічного управління підприємством. Стратегічні рішення на підприємствах та фактори впливу на їх прийняття. Ключові гіпотези стратегічного управління. Задачі стратегічного управління. Моделі стратегічного управління. Досвід та проблеми використання теорії стратегічного управління в процесі розвитку українських підприємств в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Рівні стратегічних рішень та типологія стратегій підприємства

Передумови для прийняття стратегічних рішень у процесі управління підприємством. Корпоративний, діловий, функціональний та операційний рівні

стратегічних рішень. Характерні риси стратегій підприємства. Загальна типологія стратегій за рівнями стратегічних рішень. Виробнича стратегія підприємства та її класифікація. Маркетингова стратегія підприємства та її субстратегії. Стратегії управління персоналом. Стратегії наукових досліджень та розробок. Стратегії підприємств на іноземних ринках.

Тема 3. Етапи стратегічного управління та особливості формування стратегії підприємства

Основні етапи стратегічного управління: стратегічне планування, стратегічний аналіз; стратегічний вибір; реалізація стратегії. Місія підприємства та правила її формулювання в процесі стратегічного управління підприємством. Класифікація стратегічних цілей. Побудова дерева стратегічних цілей. Формування системи стратегічних цілей і завдань. Сутність та принципи планування стратегій.

Тема 4. Стратегічне планування

Принципи стратегічного планування. Значення стратегічного планування діяльності підприємства в умовах нестабільності зовнішнього оточення. Підходи до організації стратегічного планування у підприємстві. Процес стратегічного планування. Характеристика етапу цілеутворення. Вибір місії та правила її формування. Девіз та кредо підприємства. Класифікація стратегічних цілей.

Тема 5. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства

Сутність та об'єкти стратегічного аналізу в процесі прийняття стратегічних рішень. Специфіка загального, галузевого, операційного та внутрішнього середовища підприємства. Типи зовнішнього середовища підприємства. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємств виробничої та невиробничої сфер діяльності. Наукові підходи до визначення ступеня нестабільності зовнішнього середовища. Ризики ринкового середовища та їх роль у стратегічному управлінні підприємством. Стратегічний аналіз галузевого середовища підприємства. Визначення ключових факторів успіху (КФУ).

Тема 6. Стратегічний потенціал підприємства та формування його конкурентних переваг

Поняття «стратегічний потенціал підприємства». Елементи стратегічного потенціалу підприємства та фактори впливу на його формування і розвиток. Методи та показники оцінювання стратегічного потенціалу підприємства. Сутність, класифікація та основні характеристики конкурентних переваг підприємства. Ресурси та компетенції, як носії конкурентних переваг підприємства. Концепція ланцюга формування вартості (цінностей). Вплив змін у стратегічному потенціалі підприємства на розвиток та зміцнення його конкурентних переваг на ринку.

Тема 7. Види стратегічного управління

Девіантний та превентивний характер системи управління. Системи управління в умовах стабільного, динамічного зовнішнього оточення та в умовах кризової ситуації. Поняття «сильних» і «слабких» сигналів зовнішнього середовища в процесі стратегічного управління підприємством. Управління на засадах контролю, екстраполяції, передбачення змін. Управління на засадах гнучких екстрених рішень. Застосування різновидів стратегічного управління підприємствами України та інших країн світу.

Тема 8. Портфельні стратегії та управління стратегічною позицією підприємства

Поняття «портфель підприємства» у стратегічному управлінні та мета його розробки. Стратегічна позиція підприємства та стратегічні зони господарювання (СЗГ): поняття та характеристика. Параметри, які характеризують стратегічну позицію підприємства та СЗГ. Ключові фактори успіху СЗГ: види та характеристика. Стратегічна сегментація ринку в процесі управління стратегічною позицією підприємства. Визначення реальної та потенційної ємності ринку. Привабливість СЗГ та її оцінювання. Стратегічна гнучкість (зовнішня та внутрішня) та синергізм СЗГ.

Тема 9. Генерування стратегій та умови їх реалізації

Критерії вибору стратегічних альтернатив. Використання матричних моделей у процесі генерування стратегій підприємства. Стратегічний набір підприємства та вимоги до його формування. Поняття стратегічної прогалини. Специфічні напрями заповнення стратегічної прогалини. Умови реалізації стратегії, пов'язані з управлінською структурою, організаційною культурою та персоналом підприємства. Створення корпоративної культури для підтримки стратегії підприємства.

Тема 10. Стратегічний контроль в процесі стратегічних перетворень на підприємстві

Мета та завдання стратегічного контролю в управлінні діяльністю підприємства в ринкових умовах господарювання. Методи оцінювання обраних підприємством стратегій. Критерії та показники ефективності стратегій. Оцінювання доцільності впровадження стратегічних змін на підприємстві в процесі реалізації стратегії. Суть стратегічних перетворень та визначення їх рівня. Характеристика впливу різнорівневих стратегічних змін на підприємство. Шляхи подолання стереотипів, що загрожують змінам.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Теорія адміністративного менеджменту

Історичні передумови та еволюція адміністративного менеджменту. Класична адміністративна школа. Теорія адміністративної організації ідеального типу. Сучасна концепція адміністративного менеджменту. Принципи адміністративного управління. Критика концепції адміністративного менеджменту. Проблеми й перспективи розвитку адміністративного менеджменту в умовах хаосу та невизначеності. Адміністративний менеджмент в різних ділових культурах та цивілізаціях.

Тема 2. Система адміністративного менеджменту та апарат управління

Система адміністративного управління. Категорії адміністративного менеджменту. Структура AMS. Рівні формування AMS. Адміністративні органи управління та їх різновиди. Адміністрація (апарат управління) як орган адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту. Сутність і значення процесу адміністративного менеджменту. Складові процесу адміністративного менеджменту. Зміст діяльності, функції й завдання менеджера- адміністратора. Адміністративні посади та їх ієрархія.

Тема 3. Планування в адміністративному менеджменті

Сутність адміністративного планування. Цільовий підхід до планування. Принципи адміністративного планування. Рівні адміністративного планування. Методичні основи адміністративного планування. Методи розробки планів. Графіки виконання робіт. Стратегічне бачення, прогнозування і програмування. Перспективне і стратегічне планування як основна функція адміністрації. Цільові комплексні програми.

Тема 4. Організовування праці підлеглих та проектування робіт

Сутність організування діяльності адміністрації та її роль в адміністративному менеджменті. Організування структури адміністрації. Закріплення повноважень, обов'язків та відповідальності працівників адміністрації підприємства. Централізація та децентралізація управлінських повноважень в апараті управління. Методологічні основи проектування організаційних структур адміністративного управління. Горизонтальний, функціональний розподіл праці та вертикальна спеціалізація адміністративного управління. Департаменталізація в апараті управління. Концепція проектування роботи. Зв'язок технології та проектування роботи. Моделі проектування робіт.

Тема 5. Мотивування працівників апарату управління

Форми мотивування адміністративних працівників. Запобігання демотивації. Роль посадових окладів, надбавок, доплат та премій у мотивуванні апарату управління. Нетрадиційні підходи до мотивування працівників апарату управління. Побудова систем стимулювання адміністрації.

Тема 6. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті

Види контролювання діяльності апарату управління. Попередній, поточний та

завершальний контроль діяльності апарату правління. Особливості та умови контролювання адміністративної діяльності. Зміст адміністративного та виконавчого контролю. Особливості регулювання адміністративної діяльності в організації. Регулювання як спосіб усунення відхилень і недоліків адміністративної діяльності.

Тема 7. Адміністративні методи управління

Методи адміністративного менеджменту та їх класифікація. Організаційно-розпорядчі та адміністративно-розпорядчі методи. Документаційне, інформаційне, правове, кадрове і технічне забезпечення системи адміністративного менеджменту. Природа адміністративної влади. Персоналізація та персоніфікація влади. Типологія керівників і підлеглих. Адміністративний вплив. Раціоналізація, демократизація та економізація відносин між підлеглими й адміністрацією. Колективне управління.

Тема 8. Адміністрування управлінських рішень

Види управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту. Створення системи комунікацій і інформаційного забезпечення організації. Побутова комунікаційних мереж в апараті управління. Форми адміністрування управлінських рішень. Характеристика систем виконання управлінських рішень. Форми прийняття управлінських рішень адміністрацією. Характеристика систем виконання управлінських рішень. Оцінка реалізації управлінських рішень. Санкції і стимулювання.

Тема 9. Сучасні технології адміністративного менеджменту

Інформаційні системи - основа сучасних технологій адміністративного менеджменту. Види та форми інформаційних систем в адміністративному менеджменті. Процесний підхід в адміністративному менеджменті. Адміністративні ноу-хау. Адміністрування бізнес-процесів. Адміністративний менеджмент та концепція «заощадливого виробництва». Інтеграція системи адміністративного менеджменту з автоматизованою системою управління організацією. Адміністративний менеджмент і системи управління якістю за стандартами ІБО.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання вступного випробування здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 100.

Відповідь студента зараховується в наступних випадках:

- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки.
- Теоретичні питання розкрито в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки.
- Частина питань розкрито не в повному обсязі, зроблені незначні помилки.

За результатами співбесіди відповідь студента не зараховується, якщо більша частина теоретичних питань не була висвітлена або всі питання повністю не розкриті.

«незараховано»	0 – 99	0 – 99	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«зараховано»	100 – 139	100-109	Вступник здатний до часткового відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію.
		110-119	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять,
		120-129	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може сформулювати правила, визначення, поняття. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена.
		130-139	Вступник відтворює навчальний матеріал, може сформулювати правила, визначення, поняття. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
	140 – 179	140-149	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
		150-159	Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами,
		160-169	Вступник достатньо володіє вивченим матеріалом, може робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності.
		170-179	Вступник добре володіє вивченим

			матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
	180 – 200	180-189	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення.
		190-194	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
		195-200	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник / за ред. В.Д. Базилевича, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик. К. : Атіка, 2009. 368 с.
2. Економічна теорія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.С. Костюк, А.М. Андрющенко, І.П. Борецько. К. : Центр учб. л-ри, 2009. 282 с.
3. Економічна теорія. Політекономія : підручник / за ред. В.Д. Базилевича / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич, Н.І. Гражевська. - 7-ме вид., стер. К. : Знання-Прес, 2008. 719 с.
4. Калінченко О.В., Березіна Л.М. Мікроекономіка : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учб. л-ри, 2008. 472 с.
5. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Є. Мікроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Центр учб. л-ри, 2008. 436 с.
6. Макроекономіка та макроекономічна політика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.Ф. Мельник, Т.Л. Желюк, О.В. Дугопольський, О.В. Панухник. К. : Знання, 2008. 699 с.
7. Мікроекономіка. Теорія і практика управлінської економіки [Текст]: навч. посіб. / Ж. В. Поплавська, О. Й. Криса. Київ : Алерта, 2016. 284 с.
8. Політична економія [Текст] : навч. посіб. / за ред. Г. І. Башнянин, Є.С. Шевчук. Львів : Магнолія 2006, 2018. 312 с.
9. Ястремський О., Гриценко О. Основи мікроекономіки. Вид. друге, перероб. і допов.; з модельно-комп'ютерним додатком на лазерному диску. К.: Знання. Прес, 2007. 578 с.
10. Sowell Thomas, (2014). Basic Economics. Basic Books. 704.
11. Becker Gary S, (2007). Economic Theory. Routledge. 242.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

1. Грищук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів: 2018. 232 с.
2. Державна служба: навч.посіб./ Кол. авт.; за заг. ред. проф. С.М. Серьогіна. К.: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2012. 526 с.
3. Державна служба: підручник: у 2 т. / ред. рада: Ю. В. Ковбасюк (гол.) та ін.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К.; Одеса: НАДУ, 2012. Т.1. 372 с.
4. Державна служба: підручник: у 2 т. / ред. рада: Ю. В. Ковбасюк (гол.) та ін.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К.; Одеса: НАДУ, 2012. Т. 2. - 348 с.
5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 10.02.2021).
6. Круп'як Л.Б. Організація діяльності державного службовця: Навч. посібник. Тернопіль: Крок. 2015. 243с.
7. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
8. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення 10.02.2021).
9. Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні: монографія / авт. кол.: Т. Е. Василевська, І. Г. Сурай, О. І. Васильєва та ін.; за заг. ред. Т. Е. Василевської. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.

- 10.Романюк С.А. Децентралізація: теорія та практика застосування: монографія. Київ: 2018. 216 с.
- 11.Теорія та практика державної служби: матеріали наук. практ. конф., Дніпро, 11 листопада 2016 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. 202 с.
- 12.Філософські проблеми державного управління: навч.-метод. посіб. / В.М. Князєв, Ю. В. Бакаєв, Т. Е. Василевська [та ін.]; за заг. ред. В. М. Князєва; Нац. акад. держ. упр. при ПрезидентівіУкраїни. - К.: НАДУ, 2012. - 220 с

ТЕОРІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ

1. Білявська Ю. В., Микитенко Н. В. Теорія організації : підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 424 с.
2. Монастирський Г.Л. Теорія організації. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 288 с.
3. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б., Кундицький О.О. Теорія організації. Підручник. Львів: Новий Світ-2000, 2013. 175 с.
4. Терещенко Т. В. Теорія організації: навч. посіб. Хмельн. ун-т упр. та права. Хмельницький : Хмельн. ун-т управління та права, 2015. 335 с.

МЕНЕДЖМЕНТ

1. Анісімова Л.А., Жилінська О.І. Менеджмент: практикум. Видання друге. Навч. посіб. К.: 2018. 237 с.
- 2.Дудар Т.Г. Волошин Р.В., Дудар В.Т. Менеджмент. Навчальний посібник. К: ЦУЛЮ. 2013. 336 с.
3. Менеджмент: навч. посіб. [колективне видання]; за заг. редакція Г.О. Дорошенко. Харків: ВСВ-Принт, 2015. 299 с
4. Менеджмент: Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська, О.М. Нащекіна, О.В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с
- 5.Мошек Г.Є.. Ковальчук М.М., Покапевич Ю.В., Погодаєв І.В., Сиваненко Г.П., Соломко А.С, Юрківська Т.Р. Менеджмент. Навчальний посібник. 2-ге видання. КНТЕУ. – 2018. – 550 с.
6. Основи менеджменту. Теорія і практика: Навч. посіб. / [Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканєвич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова]; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 528 с.
7. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.А. Мазаракі; Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
- 8.Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент: Підручник. К.: Кондор Видавництво, 2015. 563 с.
- 9.Палеха Ю.В. Мошек Г.Є., Миколайчук І.В. Основи менеджменту: теорія і практика. Ліра-К, 2018. 528 с.
- 10.Тимохова Г.Б., Білокінь Т.А. Менеджмент: навч. посіб. для студентів ВНЗ. К.: Кондор- Видавництво, 2017. 344 с.
- 11.Федоренко В.Г. Менеджмент: підручник. К.:Алерта. 2015. 492 с.
- 12.Шоробура, І.М., Долинська О.О., Практикум з менеджменту: [посібник]. Хмельницький: Цюпак, 2017. 285 с.

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

1. Бестужева С.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Харк. нац. екон. ун-т. - Х.. 2009. 384 с.
- 2.Козик В.В. Л.А. Панкова, Н.Б.Даниленко. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. 9-е вид. К.: Знання. 2013. 469 с.
3. Міжнародні економічні відносини: підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-

т, 2017. 612 с.

4. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підручник. К.: Либідь, 2008. -408 с.

5. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон: монографія / за ред. Ю.Г. Козака. Київ: центр учбової літератури, 2016. 240 с.

6. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

1. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Виробничий (операційний) менеджмент: навч. посіб. - 2-ге вид., виправл. і допов. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 532 с.

2. Гевко І.Б. Операційний менеджмент : навч. посіб. К.: Кондор, 2005. 228 с.

3. Микитенко Н.В. Операційний менеджмент. Практикум: навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2009. 197 с.

4. Омеляненко Т. В., Осокіна А. В. Операційний менеджмент: презентаційний курс [Електронний ресурс]: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2016. 197 с.

5. Сумець О.М. Основи операційного менеджменту: підручник [для студ. ВИЗ]. К.: Професіонал, 2005. 414 с.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

2. Бланк И.А. Концептуальные основы финансового менеджмента. К.: Ника- центр, Эльга, 2003.

3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Атіка, 2007.

4. Економіка підприємства: підручник./ [М.Г. Грещак та ін., за заг. ред. Г.О. Швиданенко]. К.: Київ. нац. екон. ун-т, 2009.

5. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. К.: Центр навч. літ-ри, 2009.

6. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

7. Фінанси підприємств: підручник / кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. вид. 6-те, переробл. та допов. К.: Київ. нац. екон. ун-т, 2006.

8. Фінанси підприємства : підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. К.: Київ. нап. торг.-екон. ун-т, 2006.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: навч. посіб. К.: Професіонал, 2006. 512 с.

2. Дяків О. П., Островерхов В. М. Управління персоналом: навчально-методичний посібник (видання друге, переробл. і доповнено). Тернопіль :ТНЕУ, 2018. 288 с.

3. Жуковська В.М., Миколайчук І.П. Управління персоналом. Практикум: навч. посіб. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 293 с.

4. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / В.М. Данюк, В.М. Петюх, С.О. Цимбалюк та ін ; за заг. ред. В.М. Данюка, В.М. Петюха. К.: КНЕУ, 2004. 398 с.

5. Савельєва В.С., Ськов О.Л. Управління персоналом: навч. посіб. К.: Професіонал, 2005. 336 с.

6. Селютін В. М. Управління персоналом: Практикум [Електронний ресурс]: навч.Посібник. ХДУХТ, 2018.

7. Управління персоналом: Навчальний посібник. / Т.І. Балановська, О.П. Гоголя, Н.І. Драгнєва, К.П. Драмарецька, А.В. Троян. 2-ге вид. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2018. 417 с.

8. Управління персоналом: підручник / [В.М. Данюк, А.М. Колот, Г.С. Суков та ін.]; за заг. та наук. ред. к.е.н., проф. В.М. Данюка. К.: КНЕУ; Краматорськ: НКМЗ, 2013. 666 с.

9.Хміль Ф.І. Управління персоналом : підручник. К.: Академвидав, 2006. 606 с.

МАРКЕТИНГ

1. Балабанова Л.В. Маркетинг : підручник / Л.В. Балабанова. вид. 2-ге., переробл. і допов. - К: Знання-Прес, 2004. - 645 с.
2. Гаркавенко С.С. Маркетинг : підручник / С.С. Гаркавенко. вид. 5-те, допов. К.: Лібра. 2007. 720 с.
3. Багієв Р. Л., Тарасевич В. М. Маркетинг: Підручник для вузів. СПб.: Пітер, 2010.
4. Каменєва Н. Р., Поляків Ст. А. Маркетингові дослідження: Навч. посібник. М: Інфра-М, 2011.
5. Котлер, Ф. Основы маркетинга. 5-е изд. / Ф. Котлер, А. Гари. М.: Вильямс, 2016. 752 с.
6. Павленко А. Ф. Маркетинг : підручник / А. Ф. Павленко [та ін.] ; Київський національний економічний ун-т імені Вадима Гетьмана ; наук. ред. А. Ф. Павленко. К. : КНЕУ, 2008. 600 с.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ

1. Бондар І.С., Горник В.Г., Горбань Ю.І. Формування інноваційної політики в сфері інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 280 с.
2. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія/ М.П. Денисенко, Л.І. Михайлова, І.М. Грищенко та ін.; за ред. М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової. Суми: Університетська книга, 2017. 1050 с.
3. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / [Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчіна, І.О. Шарко]. Вид. 2-ге, доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
4. Касьяненко В.О. Інноваційний потенціал економіки України: теорія та практика формування, оцінювання і використання: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2017. 602 с.
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 10.02.2021).
6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 26.12.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 10.02.2021).
7. Скрипко Т.О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: Знання, 2011. 243 с.
8. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту: магістерський курс: підручник/ за заг. ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. Університетська книга, 2014. 856 с.
9. Череп А.В., Пуліна Т.В., Череп О.Г. Інноваційний менеджмент: Підручник. К.: Кондор, 2016. 452 с.
10. Чухрай Н.І. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства. Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2010.
11. Ястремська О.М., Верещагіної Г.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посіб. Х.: ІНЖЕК, 2010. 340 с.

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

1. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством : навч. посіб. - 2-ге вид., виправл. і допов. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 400 с.
2. Забродська Л. Д. Стратегічне управління: реалізація стратегії: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Х.: Консум, 2004. 208 с.
3. Ігнатєва І.А. Стратегічний менеджмент: підручник. К.: Каравела, 2008. 480 с.
4. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. К.: ТОВ «УВПК ЕксОб», 2002. 560 с.
5. Осовська Г.В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Г.В. Осовська, О.Л. Іщук, І.В. Жалінська. К. : Кондор, 2003. 194 с.

- 6.Смолін І.В. Стратегічне планування розвитку організації: монографія. К.: КНТЕУ, 2004. 346 с.
- 7.Стратегічне управління: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Уклад.: О.М. Тищенко, В.О. Могилко, І.А. Дмитрієв, Р.В. Сагайдак-Нікітюк, І.Ю. Шевченко, О.А. Яценко. Х.: ХНАДУ, 2016. 252 с.
- 8.Стратегічний менеджмент: навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.]. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
- 9.Тертичка В.В. Стратегічне управління: підручник. Київ: “К.І.С.”, 2017. 932 с.
- 10.Шершньова З.С. Стратегічне управління: підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

- 1.Адміністративний менеджмент: навчальний посібник/Н.Я. Михаліцька, М.Р. Верескля, В. С. Михаліцький. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с.
- 2.Бородіна О.А., Ходова Я.О. Адміністративний менеджмент: навч. посіб. Приазов. держ. техн. ун-т. Маріуполь: ПДТУ, 2015. 84 с.
- 3.Забродська Г.І. Адміністративний менеджмент [Електронний ресурс]: навч. посібник. Х. : ХДУХТ, 2017. 143 с.
- 4.Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.С. Мошек, Л.А. Гомба та ін. К.: Атіка, 2007. 564 с.
- 5.Новіков Б.В., Сініок Г.Ф., Круш П.В. Основи адміністративного менеджменту: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 560 с.